

นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

Public policy on human security development

ฐิตพล น้อยจาต¹, วิวัฒน์ มั่นการ², เพ็ญศรี จิรินัง³ และ จุมพล หนีมพานิช⁴

Titapol Noi Chad ¹, Wipat Mankan ², Pensri Chirinang ³ and Jumpol Nimpanich ⁴

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2,3,4}

College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin ^{1,2,3,4}

*Corresponding author, email: noi Chadtitapol.noi@muttr.com

Retrieved; 25-04-2024; Revised; 11-11-2024. Accepted; 5-12-2025

Doi: 10.14456/jappm.2025.50

บทคัดย่อ

การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เป็นหัวใจและจุดมุ่งหมายสำคัญของนโยบายสาธารณะในหลายประเทศทั่วโลก ความมั่นคงของมนุษย์ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพที่เป็นประโยชน์แก่ทุกคนในสังคม และการเติบโตของสังคมที่ยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งให้ทุกคนมีโอกาสและสภาพความเป็นอยู่ที่มั่นคงและยั่งยืน โดยไม่ว่าจะเป็นการสร้างโอกาสการศึกษาและการทำงานที่มั่นคง การเข้าถึงสิทธิสุขภาพและบริการทางการแพทย์ การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อชีวิต

นอกจากนี้ การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ยังเชื่อมโยงกับการร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการสร้างพันธมิตรที่มั่นคงและยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อสร้างสังคมที่เป็นฐานรากและยั่งยืน ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและในการก้าวไปสู่อนาคตที่ดีขึ้นได้

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ; การพัฒนา; ความมั่นคงของมนุษย์

Abstract

Human security lies at the core of contemporary public policy worldwide. It transcends the traditional protection of rights by fostering an enabling environment for sustainable societal development. The concept aims to guarantee stability and quality of life through comprehensive

access to education, secure employment, and healthcare, alongside the prevention of human rights violations.

Moreover, the complexity of human security in a rapidly changing world necessitates strong international cooperation and strategic partnerships. Therefore, public policy formulation must employ diverse methodologies and tools to empower grassroots participation, thereby creating an inclusive society and ensuring long-term sustainable development.

Keywords: Public Policy; Development; Human security

บทนำ

นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและการดำเนินงานของภาครัฐบาล เพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน โดยการกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เป็นหนึ่งในแนวทางหลักของนโยบายสาธารณะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่าย โดยการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน เช่น การศึกษา การเข้าถึงด้านสุขภาพ และการมีที่พักอาศัยที่มั่นคง เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสและสภาพความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน

การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ยังเชื่อมโยงกับการสร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมในสังคม โดยการสนับสนุนการเพิ่มโอกาสและการพัฒนานโยบายที่เน้นความยั่งยืนและความเป็นฐานรากในยุคที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ยังต้องสนับสนุนการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพภูมิอากาศ การทำงาน และการชีวิตประจำวัน

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

W. William (1971 อ้างใน มยุรี อนุমানราชชน, 2549) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้ความสามารถปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหา/ เตรียมวิธีทางทั้งหลายเพื่อจะทำการดำเนินงานตามนโยบายสำเร็จลุล่วง โดยใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ จนสามารถดำเนินการได้สำเร็จ

Carl E. Van Horn และ Donald S. Van Meter (1976 อ้างถึงในสมบัติ อารังธัญวงศ์, 2559) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำโดย

รัฐบาลและเอกชน ทั้งปัจเจกบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากการตัดสินใจนโยบาย ในกรณีนี้หมายรวมถึงปัจจัยทั้งหลายที่มีผลต่อความพยายามที่จะเปลี่ยนรูปแบบของการตัดสินใจไปสู่มาตรการเชิงปฏิบัติ รวมทั้งความพยายามที่จะบรรลุการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้จากการตัดสินใจนโยบายด้วย

J.L. Pressman และ A. Widavsky (1973 อ้างถึงในมยุรี อนุমানราชชน, 2549) ได้เน้นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนั้น จึงต้องมีนโยบายเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงมีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ออกมา

G. Shabbir Cheema และ dennis A. Rondinelli (1983 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธวัช, 2559) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การนำนโยบายหรือแผนงานไปปฏิบัติ ให้บรรลุผลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่อย่างชัดเจน โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย

Fred M. Frohock (1979) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง นโยบายสาธารณะคือแบบแผนการที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือการให้สิ่งตอบแทนสำหรับความร่วมมือของประชาชน ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ:

การทำงานทางสังคม (Social Practice): นโยบายสาธารณะไม่ใช่เพียงกรณีเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเหตุการณ์บุคคลเท่านั้น แต่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่มีผลต่อประชาชนอย่างแท้จริง

สิ่งที่เปิดโอกาส: นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน เช่น ความต้องการในการแก้ไขความขัดแย้งหรือกำหนดผลตอบแทนสำหรับการร่วมมือ

โดยการวิเคราะห์ความหมายของนโยบายสาธารณะตามแนวคิดของ Frohock เราจะเห็นว่าเป็นแนวคิดที่พยายามจัดระเบียบกิจกรรมของรัฐบาลให้ชัดเจนว่ากิจกรรมที่เรียกว่าเป็นนโยบายสาธารณะจะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง มีใช้บุคคลเดียว และจะต้องมีการกำหนดแผนการที่ชัดเจนเพื่อให้มีผลต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชน ทั้งในเรื่องของการจัดการความขัดแย้งและการสร้างความร่วมมือในหมู่ประชาชน โดยการระบุว่าเป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมมีความสำคัญอย่างมาก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า จากการศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะ จากแนวความคิดของนักวิชาการต่างๆ ดังได้กล่าว มาแล้ว ผู้เขียนจำแนกลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของนโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

ความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะจะเห็นได้ว่านโยบายสาธารณะมีความสำคัญทั้งต่อผู้กำหนดนโยบายและต่อประชาชน โดยนักวิชาการได้อธิบายถึงความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

สมบัติ อารังธวงค์ (2559) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ในกรณีที่การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบาย จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชน เพราะได้ทำการตัดสินใจเลือกนโยบายที่ถูกต้อง และเลือกหน่วยปฏิบัติที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ในทางตรงกันข้ามถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความล้มเหลว จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายถูกตำหนิหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบจากประชาชน ทั้งต่อการตัดสินใจเลือกนโยบายที่ไม่เหมาะสม และความบกพร่องใน การมอบหมายให้หน่วยปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเป็นผู้รับผิดชอบ ถึงแม้ว่าการตัดสินใจเลือก

นโยบายจะถูกต้อง แต่เมื่อการนำนโยบายไปปฏิบัติล้มเหลว ย่อมแสดงว่าผู้ตัดสินใจในฐานะผู้นำที่ควบคุมกำกับดูแลหน่วยปฏิบัติมีความบกพร่องด้วยและจะต้องรับผิดชอบต่อความล้มเหลวทั้งหมดที่เกิดขึ้น ปรากฏการณ์นี้จะส่งผลทางลบต่ออนาคตของผู้ตัดสินใจนโยบายโดยตรง

2) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ จะทำให้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้รับการแก้ไขด้วยดี กลุ่มเป้าหมายจะมีความพอใจต่อผลงานของผู้ตัดสินใจนโยบายหรือรัฐบาลที่เป็นผู้รับผิดชอบในทางตรงข้าม ถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลว ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายจะไม่ได้รับการแก้ไข กลุ่มเป้าหมายจะยังคงเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งรัดหามาตรการใหม่ในการแก้ไขต่อไป และสภาพปัญหาอาจจะมีทวีคูณความรุนแรงขึ้น ทำให้การแก้ไขต้องใช้เวลาและต้นทุนสูงขึ้นด้วย และจะทำให้กลุ่มเป้าหมายขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อรัฐบาล ทำให้แนวทางการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลยุ่งยากมากขึ้น

3) ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อหน่วยปฏิบัติในกรณีที่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ หน่วยปฏิบัติจะได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจทั้งจากผู้กำหนดนโยบายและกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นหน่วยปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ซึ่งผู้กำหนดนโยบายอาจให้รางวัลตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในทางตรงข้ามถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลว หน่วยปฏิบัติจะถูกตำหนิตั้งจากผู้กำหนดนโยบายและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องว่าทำงานอย่างไรประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำให้ผู้รับผิดชอบหน่วยปฏิบัติต้องถูกกลงโทษหรือมิได้รับการพิจารณาความดีความชอบก็ได้

4) ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรเนื่องจากประเทศทุกประเทศมีทรัพยากรจำกัด ดังนั้นถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ แสดงว่าการใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่า เพราะสามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มเป้าหมายหรือของสังคมอย่างได้ผล

5) ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแผนงานและโครงการพัฒนาต่างๆประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมายเพื่อความก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีและมีความสุขในทางตรงกันข้าม ถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลวในแผนงานและโครงการพัฒนาต่างๆด้วย ทำให้การพัฒนาประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ปัญหาของประชาชนจะไม่ได้รับการแก้ไขและสภาพปัญหาอาจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้การแก้ไขยากลำบากมากขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุป นโยบายสาธารณะที่ดีต้องสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน เมื่อ ถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้า หากนโยบายสาธารณะมีลักษณะทางตรงกันข้าม จะส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนยากจน ด้อยการศึกษาและคุณภาพชีวิตตกต่ำ

แนวทางการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในการบริหารนโยบายการพัฒนาทั้งในแง่การออกแบบนโยบายและแผนไปจนถึงการติดตามประเมินผลเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ยังมีข้อจำกัดบางประการ ประการแรกมิติทางสังคมหรือความมั่นคงของมนุษย์เป็นนามธรรมยากแก่การประเมินและตรวจสอบ ประการที่สองเกี่ยวข้องกับการหาข้อสรุปรวมเกี่ยวกับสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากความมั่นคงของมนุษย์มีมิติจากการพิจารณาหลายมิติ จากความเห็นของนักวิชาการที่ให้ความหมาย ของคำว่า “ความมั่นคงของมนุษย์” มีหลากหลายแนวคิด ดังเช่นจากรายงานในโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Human Development Report, 1994) ได้จำแนกองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ออกเป็น 7 ประการซึ่งครอบคลุมประเด็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อาหารสุขภาพสิ่งแวดล้อมความมั่นคงส่วนบุคคลชุมชนและการเมือง (UNDP, 1994)

หลังการเสนอความคิดความมั่นคงของมนุษย์โดย UNDP กลุ่มประเทศ 11 ประเทศ (รวมประเทศไทยด้วย) ได้ให้คำนิยามของความมั่นคงมนุษย์ว่าหมายถึงสภาพที่ประชาชนปลอดภัยจากความหวาดกลัวและความขาดแคลน และได้เสนอว่าแนวทางการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ต้องควบคู่ไปกับการพัฒนามนุษย์ (Human Development) ดังนี้โลกแห่งมนุษยธรรมซึ่งประชาชนสามารถอาศัยอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีปลอดภัยจากความยากจนและการสูญเสียความหวังยังเป็นคนฝันของคนทั้งมวลในโลกดังกล่าวนี้บุคคลจะได้รับหลักประกันให้ปลอดภัยจากความหวาดกลัวและปลอดภัยจากความขาดแคลนรวมถึงได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ก็คือความหวังที่สำคัญที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ส่วนประกอบที่สำคัญของความมั่นคงของมนุษย์จึงหมายถึงการปลอดภัยจากการคุกคามต่อสิทธิต่อความสงบสุขและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน”

ในส่วนของ Caroline Thomas (Thomas, 2000) ได้กล่าวว่าความมั่นคงของมนุษย์เป็นภาวะที่บุคคลได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานด้านวัตถุและยังมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์รวมถึงการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในชุมชนความมั่นคงของมนุษย์เป็นสิ่งที่แบ่งแยกไม่ได้และการตอบสนองความต้องการของมนุษย์กลุ่มต้องไม่ทำให้คนกลุ่มอื่นขาดความมั่นคงในระดับพื้นฐานที่สุดอาหารที่อยู่อาศัยการศึกษา สาธารณสุขถือว่ามีความสำคัญต่อความอยู่รอดของมนุษย์มิติเชิงคุณภาพของความมั่นคงของมนุษย์คือศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อันหมายรวมถึงเสรีภาพส่วนบุคคลการมีอำนาจควบคุมชีวิตของตนเองการมีส่วนร่วมในชุมชนที่อาศัยอยู่การเป็นอิสระจากโครงสร้างอำนาจที่กดขี่ไม่ว่าจะเป็นในระดับโลกระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความมั่นคงของมนุษย์ความมั่นคงของมนุษย์ยังเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยซึ่งหมายถึงการให้โอกาสแก่ทุกคนในการตัดสินใจในเรื่องที่กระทบต่อชีวิตของตนโดยนัยนี้ความมั่นคงของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับโลก

David T. Graham and Nana Poku (Graham Poku, 2000) เสนอว่าแทนที่จะพิจารณาความมั่นคงในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองควรมองความมั่นคงฐานะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นัยสำคัญคือประเด็นในเชิงจริยธรรมและศีลธรรมในฐานะของแนวคิดที่พิจารณาถึงภัยคุกคามที่มีต่อมนุษย์

มากกว่าที่จะพิจารณาภัยคุกคามที่มีต่อรัฐ ความมั่นคงของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องกับมุมมองใหม่ในการพิจารณาประเด็นต่างๆ เช่นการย้ายถิ่นความต้องการพื้นฐานหรือสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นการเมืองระดับรัฐและซึ่งก้าวพ้นจากปัญหาด้านจริยธรรมและศีลธรรม

Van Ginkel และ Newman (2000) อธิการมหาวิทยาลัยแห่งสหประชาชาติ (Unitednation University) และEdward Newman ได้กล่าวในมุมมองเชิงนโยบายความมั่นคงของมนุษย์เป็นมั่นคงในเชิงบูรณาการ ยั่งยืนและครอบคลุมโดยเป็นภาวะความปลอดภัยจากความกลัว, ความขัดแย้ง, ความไม่รู้ (Ignorance), ความยากจน, ความขาดแคลนด้านสังคมและวัฒนธรรม, ความหิวโหย

Leaning และ Arie (2000) เสนอแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์คือพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนและเป็นผลจากมิติด้านสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจและการเมืองในชีวิตของบุคคลซึ่งมีบทบาทในการปกป้องชีวิตมนุษย์และกลุ่มทำให้สามารถมีชีวิตตามมาตรฐานขั้นต่ำได้ในยามที่เผชิญกับภาวะวิกฤต กะทันหันหรือภาวะการณ์ขาดแคลนเรื้อรังองค์ประกอบที่สำคัญของความมั่นคงมนุษย์คือความรู้สึกถึงความเปราะบางอย่างยั่งยืนเครือข่ายทางครอบครัวและสังคมที่สร้างสรรค์การยอมรับอดีตและการมองอนาคตที่จะมาถึงองค์ประกอบเหล่านี้สามารถวัดได้โดยใช้ตัวชี้วัดทางลบ (การพลัดถิ่นราคาที่อยู่ความไม่เท่าเทียมกัน และอัตราส่วนลดหรือDiscount rate) ตามหน่วยวัดที่จะกำหนด ”

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2546)ให้ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญคือความมั่นคงทางสุขภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจความมั่นคงทางสังคมความมั่นคงทางการเมืองและการปกครองความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและยังได้เสนอดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ตามองค์ประกอบต่างๆ

โดยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายองค์ประกอบ ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ประกอบในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

จากแผนภาพ องค์ประกอบในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- 1.ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ: การสร้างโอกาสในการทำงานและการมีรายได้ที่มั่นคงสำหรับประชากรรวมถึงการลดความต้องการและความเป็นอยู่ในสภาพความยากจน
- 2.ความมั่นคงด้านสังคม: การสร้างสังคมที่เท่าเทียมและเป็นเอกภาพ การสนับสนุนและป้องกันสิทธิมนุษยชน และการลดความขัดแย้งในสังคม
- 3.ความมั่นคงด้านสุขภาพ: การมีการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน การป้องกันโรค และการสนับสนุนให้มีสุขภาพที่ดีสำหรับทุกคนในสังคม
- 4.ความมั่นคงด้านอาหาร: การสร้างความมั่นคงในการเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพและเพียงพอสำหรับทุกคน

5.ความมั่นคงด้านการศึกษา: การเสริมสร้างระบบการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพสำหรับทุกคน โดยเฉพาะการให้โอกาสในการศึกษาในระดับพื้นฐานและพัฒนาทักษะที่จำเป็น

6.ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม: การป้องกันและการจัดการกับภัยธรรมชาติ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่มั่นคงและยั่งยืนสำหรับมนุษย์ในอนาคต

7.ความมั่นคงด้านการเมือง: การสร้างระบบการปกครองที่มีความเท่าเทียมและเป็นกลาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการดำเนินงานของรัฐบาล

การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ต้องมีการร่วมมือจากทุกกลุ่มสังคมและระดับรัฐบาล โดยการให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์มีชีวิตที่มั่นคงและมีความสุขอย่างแท้จริงในสังคมที่เจริญรุ่งเรือง.

แนวคิดนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างความความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ และเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การพัฒนาในปัจจุบัน จึงมิได้เป็น การพัฒนาแบบแยกส่วนที่มุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และได้มองการพัฒนาคนในฐานะปัจจัย การผลิตเช่นที่ผ่านมา แต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนใน ความหมายที่กว้างไปถึงคุณภาพที่เป็น คุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังที่ปรากฏในกรอบแนวคิดการ พัฒนามนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่จัดทำ บนพื้นฐาน ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมถึงการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูป ประเทศ โดยเป็นแผนพัฒนาในระยะ 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างเหมาะสม ซึ่งได้แก่

1.การมีสิทธิและความเท่าเทียม: นโยบายสาธารณะควรสนับสนุนให้มนุษย์มีสิทธิและความเท่า เทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงการศึกษา การเข้าถึงบริการสุขภาพ หรือโอกาสในการทำงาน

2.การสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง: นโยบายสาธารณะควรส่งเสริมการพัฒนาพื้นฐานที่มั่นคง เช่น พื้นฐานเศรษฐกิจที่เสถียร ระบบสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

3.การป้องกันและการจัดการกับความเสี่ยง: นโยบายสาธารณะควรมีการวางแผนและการ ดำเนินงานในการป้องกันและการจัดการกับความเสี่ยงต่างๆ เช่น การป้องกันภัยธรรมชาติ การเสริมสร้าง ความต้านทานในสังคม และการตอบสนองต่อภัยคุกคามต่างๆ

4.การสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น: นโยบายสาธารณะควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาความ เข้มแข็งในระดับท้องถิ่น โดยการส่งเสริมความร่วมมือและการเคลื่อนไหวของชุมชนในการพัฒนาและการ ป้องกัน

5.การสนับสนุนนวัตกรรมและเทคโนโลยี: นโยบายสาธารณะควรสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีที่สามารถเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ได้ เช่น เทคโนโลยีที่ช่วยในการเข้าถึงบริการ สุขภาพ หรือการใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาสังคม

6.การสร้างการร่วมมือระหว่างประเทศ: นโยบายสาธารณะควรสนับสนุนการร่วมมือระหว่าง ประเทศในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ โดยการแบ่งปันและการสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างประเทศ

ดังนั้นการนำแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในนโยบายสาธารณะจะช่วยให้สังคมมีการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีความมั่นคงอย่างแท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและอนาคต.

องค์ความรู้จากการศึกษา

นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างสภาพที่เป็นประโยชน์แก่ทุกคนในสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ภาพที่ 3 นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์

1.การเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน: การนำเสนอนโยบายที่สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน เช่น การศึกษา การเข้าถึงด้านสุขภาพ และที่พักอาศัย ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันในการเติบโตและพัฒนาตนเอง

2.ความเท่าเทียมและความยุติธรรม: นโยบายควรเน้นการสร้างสภาพที่เป็นฐานเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้หญิง คนพิการ ชนเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มชนที่มีความยากจน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสในชีวิต

3.ความยั่งยืน: การนำเสนอนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่เพียงแต่การเพิ่มโอกาสในปัจจุบัน แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งเพื่อความยั่งยืนของการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในอนาคต

4.การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน: นโยบายควรเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทุกคน และการป้องกันการละเมิดสิทธิ เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นคงและเชื่อมั่นในชีวิตและความอิสระของตนเอง

5.ความร่วมมือระหว่างประเทศ: การสร้างนโยบายที่เน้นความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การเป็นเชื้อเพลิงสำคัญต่อกัน หรือการรับมือกับภัยธรรมชาติ

6.การสนับสนุนนวัตกรรมและเทคโนโลยี: การนำเสนอนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีส่วนร่วมในการเพิ่มโอกาสและความมั่นคงสำหรับมนุษย์ทุกคน

7.การปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง: นโยบายควรเน้นการสนับสนุนการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ หรือการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการชีวิตประจำวัน

สรุป

นโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เป็นการกระทำที่เน้นให้ทุกคนมีโอกาสและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและยั่งยืนในสังคม โดยการสร้างและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็ง เช่น การเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน ความเท่าเทียมและความยุติธรรม ความยั่งยืน การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ความร่วมมือระหว่างประเทศ การสนับสนุนนวัตกรรม และการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง นโยบายที่มีผลสำคัญต่อความมั่นคงของมนุษย์จึงต้องพิจารณาและทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในสังคม และให้คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ เพื่อสร้างสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2546). *ความมั่นคงของมนุษย์*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

มยุรี อนุมานราชชน. (2549). *นโยบายสาธารณะ*. เอ็กสเปอร์เน็ท.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2555). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 25). เสมาธรรม.

Leaning, J. (2000). *Tracking the four horsemen: The public health approach to the impact of war and war-induced environmental destruction in the twentieth century*.

<http://www.globalgrn.org/featured/list>

Thomas, C. (2000). *Human security*. http://www.globalgrn.org/featured/list_definition.pdf

Ulschak, F. L. (1983). *Human resource development: Theory and practice of need assessment*. Reston Publishing.

UNESCO. (1993). *Quality of life improvement programmes*. UNESCO Regional Office.

Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). The policy implementation process: A conceptual framework. *Administration & Society*, 6(4), 445–488.

Williams, W. (1975). Implementation analysis and assessment. *Policy Analysis*, 1(3), 531–566.